

Examenul național de bacalaureat 2025

Proba E. c)

Istorie

Simulare

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

ZADANIE I.

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „Kľúčové problémy, ktorým čelil Ceaușescu na začiatku 80. rokov, boli hospodárskeho charakteru. Stále väčší zahraničný dlh [...] zvýšil hospodárske ťažkosti v Rumunsku (România) [...]. Ceaușescu, odhodlaný znížiť objem zahraničného dlhu, ktorý do roku 1983 dosiahol približne 10 miliárd dolárov, zaviedol drastické ochranné opatrenia už v roku 1981. Keďže konkurencia o zahraničné trhy sa začiatkom 80. rokov stala krutou, on sa snažil zabezpečiť si čím viac tvrdej meny* [...] vývozom poľnohospodárskych výrobkov do západnej Európy [...]. Vývoz agropotravinárskych výrobkov spolu s neúčinnosťou výrobných metód a rigidnou centralizáciou viedli k závažným nedostatkom. Boli prijaté opatrenia týkajúce sa distribúcie energetických zdrojov na zabezpečenie [...] výroby priemyselného tovaru na vývoz [...]. V dôsledku toho došlo k prudkému zvyšovaniu cien elektriny, benzínu a plynu a v polovici 9. desaťročia v domácnostiach a na uliciach zavládla zima a tma. Už od roku 1983 Medzinárodný menový fond zaznamenal pokles životnej úrovne v Rumunsku o viac ako 20% v porovnaní s predchádzajúcim rokom, bez žiadnej nádeje na zlepšenie.”

(S. Fischer-Galați, *România în secolul al XX-lea*)

* menová jednotka krajiny, krytá zlatom, ktorá je akceptovaná ako platobný prostriedok vo viacerých krajinách

B. „Medzi teóriou o komunizme a konkrétnym životom bol obrovský rozpor. Spoločnosti zo strednej a juhovýchodnej európskej oblasti [...] sa dostali do hlbokéj systémovej krízy, z ktorej nemohli uniknúť. V Rumunsku sa táto kríza prehĺbila aj vďaka zovšeobecneniu voluntaristického ducha v dôsledku zintenzívnenia kultu osobnosti Nicolae Ceaușescu. Jeho rozhodnutie (z roku 1981) urýchlene splatiť celý zahraničný dlh Rumunska viedlo k vyčerpaniu národného hospodárstva a neschopnosti modernizovať priemysel v období, keď na svetovej úrovni prebiehala skutočná technická revolúcia [...]; na sociálnej úrovni dochádzalo po roku 1982 k čoraz vážnejšiemu zhoršovaniu životnej úrovne, čo viedlo k zavedeniu potravinových poukážok a prídelu základných potravín, k drastickému zníženiu spotreby energie (najmä energie v domácnostiach, nevykurovanie bytov, opakované výpadky elektriny atď.); kultúra bola vystavená silným ideologickým nátlakom, finančné prostriedky na nákup kníh [...] sa značne obmedzili.”

(I. Scurtu, G. Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte medzinárodnú organizáciu spresnenú v zdroji **A**. **2 body**
2. Spresnite zo zdroja **B** informáciu vzťahujúcu sa na kultúru. **2 body**
3. Uveďte politického vodcu a historický priestor, na ktorý sa vzťahuje tak zdroj **A**, ako aj zdroj **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, ktorý tvrdí, že spoločnosti zo strednej a juhovýchodnej európskej oblasti sa dostali do systémovej krízy. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina–následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **A** a spresnite úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte dve ďalšie totalitné politické praktiky v rumunskom štáte, okrem tých, ktoré sú uvedené v zdrojoch **A** a **B**. **6 bodov**
7. Uveďte jednu podobnosť medzi dvoma politickými praktikami používanými rumunským štátom v poslednom desaťročí 20. storočia. **4 body**

ZADANIE II

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„27. marca 1848 za prítomnosti 1000 osôb sa diskutovalo o «zlepšeníach potrebných pre krajinu». Zhromaždenie [...] si zvolilo predsedu [...], ktorý viedol diskusie, pozostávajúce hlavne z prejavov vodcov revolučného hnutia v Moldavsku (Moldova): Lascăr Rosetti, Vasile Ghica, Alexandru Ioan Cuza [...]. Tí, ktorí sa zhromaždili 27. marca 1848 v Iași, sa rozhodli zvoliť komisiu, ktorej úlohou bolo vypracovať program požiadaviek. Komisia zložená zo 16 členov [...], sa zišla 28. marca [...] a vypracovala očakávaný dokument. Mal názov *Petícia-proklamácia (Petiție-proclamațiune)* a obsahoval 35 bodov. [...] 29. marca 1848 delegácia vedúcich predstaviteľov hnutia predložila Mihailovi Sturdzovi (Mihail Sturdza) Petíciu-proklamáciu. S rovnakou pohotovosťou, akú preukázal aj predtým, Sturdza prijal petíciu, a vzbudil dojem, že niektoré ustanovenia prijíma a iné odmieta. [...] V ten istý deň [...] panovník Mihail Sturdza rozpútal represálie [...].

Najdôležitejším dôsledkom toho, čo sa stalo v marci 1848 v Moldavsku, bola účasť vodcov akcie na udalostiach v Transylvánii (Transilvania) a Bukovine (Bucovina) [...]. V Brašove (Brașov) bol 12./24. mája 1848 vypracovaný nový program moldavských revolucionárov pod názvom *Naše zásady pre reformovanie vlasti (Prințipiile noastre pentru reformarea patriei)* [...]. Tento dokument špecifikoval [...] základné ciele rumunského národného hnutia ohľadom modernizácie: zrušenie akýchkoľvek záväzkov dedičanov voči majiteľom panstiev, darovanie pôdy sedliakom bez výkupného, zrušenie privilégií a úplná rovnosť občanov vo všetkých politických právach, zorganizovanie inštitúcií krajiny na princípoch slobody, rovnosti a bratstva, «zjednotenie Moldavska a Valašska (Țării Românești) do jediného nezávislého štátu».

Moldavskí revolucionári, ktorí neskôr zorganizovali akčný *Výkonný výbor (Comitet executiv)* v Černovicích (Cernăuți), poverili Mihaila Kogălniceana (Mihail Kogălniceanu), aby vypracoval v ich mene nový program s názvom *Žiadosti národnej strany v Moldavsku (Dorințele partidei naționale în Moldova)* [...], ktorý sa zjavil koncom augusta 1848. Tento program [...] stanovil, že Zjednotenie kniežatstiev (Unirea Principatelor) je najdôležitejšie: ono bolo «kľúčom od klenby, bez ktorého by sa zrútila celá národná budova».

(S. L. Damean, I. Oncescu, *O istorie a românilor de la Tudor Vladimirescu la Marea Unire 1821-1918*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte revolucionára z Moldavska uvedeného v danom zdroji. **2 body**
2. Spresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte panovníka Moldavska a jednu akciu, ktorú vykonal a na ktorú sa vzťahuje daný zdroj. **6 bodov**
4. Uveďte dve informácie z daného zdroja, ktoré sa vzťahujú na udalosť z 27. marca 1848. **6 bodov**
5. Na základe daného zdroja sformulujte stanovisko vzťahujúce sa na revolučný program z Brašova a podporte ho dvoma informáciami zo zdroja. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti tvrdenie, že rumunský štát bol zmodernizovaný prostredníctvom akcií uskutočnených vo vnútornej politike v období rokov 1860-1870. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i závery.) **4 body**

ZADANIE III

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o vývoji Valašska, Moldavska a Transylvánie v 14. - 18. storočí, majúci na zreteli:

- spresnenie historickej udalosti z prvých šiestich desaťročí 14. storočia, ktorá sa vzťahuje na rumunský priestor na juh od Karpát (Carpați) a uvedenie dvoch aspektov týkajúcich sa tejto historickej udalosti;
- predstavenie historickej udalosti, ktorá sa udiala v 14. storočí v rumunskom priestore na východ od Karpát;
- uvedenie dvoch aspektov o inštitucionálnom organizovaní Transylvánie v 16. - 17. storočí;
- sformulovanie stanoviska vzťahujúceho sa na inštitucionálne organizovanie Moldavska alebo Valašska v prvej polovici 18. storočia a podporenie tohto stanoviska historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa aj používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra prezentácie**, zdôraznenie **vzťahu príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i záver) **dodržiavanie chronologického/logického sledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu.